

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 12.04.2023

Vår ref.: 201840133-43 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Saksbehandler:

Kristine Naas

Vedtak om innkalling til konsesjonsbehandling – vannuttak fra Kvasseheimsåna i Hå kommune i Rogaland

NVE vedtar at vannuttak fra Kvasseheimsåna i Hå kommune i Rogaland kalles inn til konsesjonsbehandling. NVE mener det må settes vilkår som ivaretar minstevannføring for laks, sjørret og elvemusling i vassdraget. Dere må sende en forenklet søknad om konsesjon etter vannressursloven til NVE innen 6 måneder.

Vedtak

NVE vedtar at:

- 1 Tre vannuttak til jordvanning fra Kvasseheimsåna i Hå kommune i Rogaland kalles inn til konsesjonsbehandling.*
- 2 Lars H. Kvadsheim og Rune Kvasseheim skal sende forenklet søknad om konsesjon etter vannressursloven § 8 innen 15.10.2023.*
- 3 Laurits Stokkeland har allerede søkt, men må sende inn tilleggsinformasjon innen 1.10.2023.*
- 4 De pågående vannuttakene fra Kvasseheimsåna i Hå kommune i Rogaland blir ulovlige hvis det ikke sendes forenklet søknad innen fristen satt i pkt. 2.*

Vedtaket har hjemmel i vannressursloven § 66 tredje ledd andre setning.

Bakgrunn

Varsel

NVE varslet i brev 2.5.2022 om at vannuttak fra Kvasseheimsåna kan bli kalt inn til konsesjonsbehandling, jf. § 8, jf. § 66 i vannressursloven. Brevet ble sendt til Laurits Stokkeland, Lars H. Kvadsheim, Rune Kvasseheim og Kvasseheimsåna elveeigarlag. Varselet ble også kunngjort i Jærbladet og Stavanger Aftenblad. Kunngjøringen var rettet mot ev. andre som tar ut vann til jordvanning i Kvasseheimsåna. Frist for kommentarer til varselet var 1.9.2022.

Biologiske verdier og minstevannføring

Bakgrunnen for varselet er store biologiske verdier i vassdraget, som elvemusling, sjøørret og laks, og derfor behov for å sikre en minstevannføring i vassdraget. I forbindelse med regionalt arbeid med å oppfylle kravene i vannforskriften (EUs vanndirektiv) om god økologisk tilstand, er tiltak i Kvasseheimsåna blant de prioriterte i perioden 2022-2027. NVEs virkemiddel som sektormyndighet i vannforskriftarbeidet er i dette tilfellet innkalling til konsesjonsbehandling (vannressursloven § 66).

Vi må se de tre vannuttakene fra Kvasseheimsåna i sammenheng

NVE har allerede før varselet ble sendt mottatt en søknad om konsesjon til uttak av vann fra Kvasseheimsåna til jordvanning. Søker er Laurits Stokkeland. For å kunne ferdigbehandle søknaden må vi se alle vannuttak i sammenheng. NVE har derfor besluttet å avvente behandlingen av søknaden fra Stokkeland.

Merknader til varsel om innkalling

NVE har fått følgende merknader til varselet om innkalling:

Lars H. Kvadsheim skriver i brev av 16.8.2022:

«Eg har eigedom som er eit gardsbruk, som grenser til Kvasseheimsåna på Kvasseheim. Nærare spesifisert 103-4. Garden har hatt uttak av vatn til jordvatning sidan midt på 1970-talet. Det vart lagt opp straum til anlegget då. Dette kan de få opplysning hjå jæren E-verk om. Det vart gjeve løyve til dette vatningsanlegget då. I periodar med tørke er det naudsynt med vatning.

I dag er det mjølkeproduksjon på bruket. Det vert difor i hovudsak produsert gras på areala. Eg vonar det løyvet garden har, og den bruken som vert nytta år om anna, kan halda fram som før.»

Rune Kvasseheim skriver i brev 18.8.2022:

«Som grunneier til Kvasseheimsåna har vi tatt ut vann til jordbruksvanning her siden år 1990. Det har blitt brukt mobile pumper til vanningen med eit maks uttak på ca 110 m³ i timen, det blir brukt både mobile slanger og nedgravd. Rørgate for tilførsel av vann, det er nedgravd. Rørgate på 160mm, ca 1400m lengde som blir brukt til vanningen. Jeg ser på det som helt avgjørende for økonomien på gårdsdriften vi har att vi kan vanne jorda her, det vil fort koste millionbeløp i tapt avling di verste tørkesommerene visst vi ikke har mulighet til å vanne jorda.»

NVEs vurdering

Grunneiers rett til vannuttak til jordvanning ble endret i vannressursloven

Etter den tidligere vassdragsloven hadde grunneier rett til å vannuttak også til jordvanning¹. Denne retten til vannuttak til jordvanning hadde imidlertid i

¹ Vassdragsloven av 15. mars 1940 nr. 3 § 14.

knapphetssituasjoner prioritet etter vannuttak til husholdning og gårdsbruk². Etter den tidligere vassdragsloven var det ikke nødvendig med konsesjon til vannuttak til jordvanning. Ingen av dagens vannuttak i Kvassheimsåna har heller konsesjon/tillatelse etter den tidligere vassdragsloven.

Etter vannressursloven omfatter ikke bestemmelsen om grunneiers rett til vannuttak lenger rett til å ta ut vann til jordvanning³. Fra vannressursloven trådte i kraft 1.1.2001 kan derfor også vannuttak til jordvanning være konsesjonspliktig etter vannressursloven § 8.

Regelverket for vannuttak fra før vannressursloven trådte i kraft i 2001

Etter vannressursloven § 66 tredje ledd første setning kan eldre vassdragstiltak fra før vannressursloven trådte i kraft, og som ikke tidligere trengte konsesjon, i utgangspunktet fortsette uten konsesjon etter vannressursloven § 8.

Etter vannressursloven § 66 tredje ledd annen setning kan vassdragsmyndigheten likevel i særlige tilfeller bestemme at tiltaket må ha konsesjon, og at tiltaket blir ulovlig hvis det ikke sendes søknad innen en fastsatt frist.

Retten til å fortsette med eldre vassdragstiltak

Lars H. Kvadsheim skriver at uttak av vann på hans eiendom har pågått siden midt på 1970-tallet og forventer at tillatelsen fra den tid fortsatt gjelder.

NVE oppfatter det slik at Kvadsheim mener det er gitt tillatelse til vannuttaket etter den tidligere lovgivningen selv om dette ikke var nødvendig.

NVE har ikke funnet noen tillatelse, og har også etterspurt dokumentasjon på dette. Det har vi ikke mottatt. Vi legger derfor til grunn at det ikke er gitt noen annen tillatelse enn det som fulgte av den tidligere lovfestede retten for grunneier til vannuttak til jordvanning.

Det foreligger et særlig tilfelle

Det er tre faktorer som gjør at NVE mener det her foreligger et særlig tilfelle:

- 1) Store biologiske verdier i vassdraget
- 2) Behov for minstevannføring
- 3) Behov for å se alle vannuttak i Kvassheimsåna i sammenheng

Store biologiske verdier i vassdraget

Kvassheimsåna har bestander av elvemusling, laks og sjørørret. Vassdraget er også prioritert for tiltak i perioden 2022-2027 i forbindelse med arbeidet med vannforskriften (EUs vanndirektiv). Vannforskriften skal sikre beskyttelse og bærekraftig bruk av vann. Det er planlagt flere tiltak i nedbørfeltet. NVEs virkemiddel i vannforskriftarbeidet er innkalling til konsesjonsbehandling etter vrl. § 66. Elvemusling, laks og sjørørret er allmenne

² Vassdragsloven av 15. mars 1940 nr. 3 § 15.

³ Se vannressursloven § 15 (supplerende regler om grunneierens vannuttak) og forarbeidene til vannressursloven (Ot.prp. nr. 39 (1998-1999) Kap. 8.12.

interesser som er under press nasjonalt, og derfor viktig å ta hensyn til. Dette er nærmere beskrevet i varsel om innkalling (vedlegg 1).

Behov for minstevannføring

Vi har, ved hjelp av NEVINA (nevina.nve.no), beregnet at nedbørfeltet til aktuell strekning av Kvasseheimsåna er ca. 18 km². Middelvannføringen i vassdraget er rett i overkant av 800 l/s. Alminnelig lavvannføring i vassdraget er ca. 15 l/s og 5-persentilene for henholdsvis sommer og vinter er ca. 9 l/s og 26 l/s.

Det totale maksimale vannuttaket fra Kvasseheimsåna utgjør kun 8 % av middelvannføringen gjennom året, men tas ut i en periode der det normalt er svært lav vannføring. Behovet er størst når det er lite nedbør. Dette innebærer at kapasiteten på vannuttakene potensielt kan tømme Kvasseheimsåna fullstendig i tørre perioder.

Ved en konsesjonsbehandling har NVE adgang til å fastsette vilkår som sikrer en viss vannføring i elva og som kan følges opp av NVEs miljøtilsyn. NVE mener at verdiene i vassdraget er betydelige og at konsekvensene kan bli store dersom det ikke sikres en minimumsvannføring i vassdraget. På bakgrunn av dette mener vi det er helt avgjørende å kunne fastsette vilkår som sikrer en minimumsvannføring i vassdraget. NVE mener det bør settes vilkår som sikrer minstevannføring for laks, sjørret og elvemusling i vassdraget. Dette må gjøres ved konsesjonsbehandling etter vannressursloven.

Behov for å se vannuttak i Kvasseheimsåna i sammenheng

Det er tre grunneiere som tar ut vann fra Kvasseheimsåna til jordvanning i dag. Tilgang til vann i tørre perioder kan være avgjørende for å redde avlingene. Det dyrkes blant annet grønnsaker (gulrøtter og løk) og gress til fôr (melkeproduksjon). Etter det NVE har fått opplysninger om er uttaket til sammen inntil 67 l/s, fordelt på tre grunneiere: 26 l/s (Laurits Stokkeland), 11 l/s (Lars H. Kvadsheim) og 30 l/s (Rune Kvasseheim). Alle de tre tar ut vann i nærheten av hverandre i nedre del av Kvasseheimsåna.

Det som er felles for alle som tar ut vann til jordvanning, er at behovet er størst når nedbøren er minst. Da vil det også være lite vann i vassdraget. Dette medfører at det i slike situasjoner vil være mindre vann til å dekke behovet til både jordvanning og livet i vassdraget. Det potensielle vannuttaket på 67 l/s er vesentlig høyere enn lavvannføringen i vassdraget på 9 l/s om sommeren. Uttaket kan dermed ha betydelige virkninger for naturverdiene i vassdraget.

NVEs konklusjon

NVE vedtar at vannuttak fra Kvasseheimsåna i Hå kommune i Rogaland kalles inn til konsesjonsbehandling. NVE mener det må settes vilkår som ivaretar minstevannføring for laks, sjørret og elvemusling i vassdraget. Dere må sende en forenklet søknad om konsesjon etter vannressursloven til NVE innen 6 måneder.

Dere kan fortsette å ta ut vann fra Kvasseheimsåna inntil konsesjonssaken er ferdigbehandlet.

NVE anbefaler at dere etablerer et vanningslag og leverer en felles konsesjonssøknad

Når vi skal vurdere konsesjonssøknaden vil mulighetene for fellestiltak være av betydning. Fellestiltak kan omfatte mange typer tiltak, og kan grovt sett defineres som et tiltak som flere drar nytte av og hvor flere bidrar til dekning av kostnadene knyttet til tiltaket⁴.

Fellestiltak reiser både spørsmål om etablering, organisering og fellestiltak vs. enkelttiltak⁵. Vi viser til forarbeidene til vannressursloven som påpeker at «*Et vassdragstiltak kan etableres som et fellestiltak fra første stund av, eller det kan komme til flere deltakere og bli et fellestiltak på et senere tidspunkt*»⁶.

Når det gjelder organisering, anbefaler vi at dere vurderer å danne et vanningslag. Videre viser vi til forarbeidene til vannressursloven der det framgår at «*en søknad om et individuelt tiltak kan etter omstendighetene også bli avslått med den begrunnelse at tiltaket bør dekkes gjennom et fellestiltak*»⁷.

Hva må til for å søke konsesjon?

Dere må sende en konsesjonssøknad til NVE innen 6 måneder etter dette vedtakets dato. Søknaden bør ta utgangspunkt i søknaden som allerede er sendt inn og mal for søknad om vannuttak som ligger på våre hjemmesider nve.no under *vannuttak og andre vassdragstiltak*⁸. Tema i malen som åpenbart ikke er relevante for denne saken, kan utelates.

I søknaden er det særlig viktig at dere gir oss følgende informasjon:

- Kart som viser uttakspunktene i vassdraget.
- Det må opplyses om
 - o maksimalt vannuttak,
 - o hvilken periode av året (fra dato til dato) det er aktuelt å ta ut vann, og
 - o maksimalt totalt vannuttak gjennom perioden.
- Dere må beskrive formål og fordelene ved vannuttaket.
- Dere må gjøre en vurdering av minimumsvannføring. Løsninger for å overholde et krav om minimumsvannføring i fellesskap skal være hovedtemaet for søknaden.
- Dere må beskrive et alternativ i søknaden som innebærer å samle vann i vannrike perioder av året.
- Gjør rede for eventuelle andre forhold dere ønsker å belyse

Dersom dere mot formodning ikke sender inn felles søknad må Laurits Stokkeland sende inn følgende tilleggsinformasjon:

- periode for vannuttak

⁴ Ot. prp. nr. 39 (1998-99) s. 198.

⁵ Ot. prp. nr. 39 (1998-99) s. 198.

⁶ NOU 1994:12 s. 160.

⁷ Ot. prp. nr. 39 (1998-99) s. 347.

⁸ <https://www.nve.no/vann-og-vassdrag/vassdragsinngrep/vannuttak-og-andre-vassdragstiltak/>

- maksimalt totalt vannuttak
- vurderinger av minimumsvannføring og felles organisering av å overholde et minimumsvannføringskrav.

Informasjonen sendes inn med samme frist, innen 6 måneder.

Videre saksgang

Dere skal sende konsesjonssøknaden til NVE. Vi vil sende den på høring til berørte parter for uttalelse. Dokumentet legges ut til offentlig ettersyn, og kunngjøres i lokalpressen. Dere som er søkere, må dekke kostnader ved kunngjøring av søknaden.

Vi har allerede mottatt søknad fra Laurits Stokkeland. Denne er kunngjort og må ikke kunngjøres på nytt. Vi avventer videre behandling av søknaden for å se de tre i sammenheng. Vi vil også opplyse om dette i høring av de andre søknadene.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Vedlegg 1 Varsel om innkalling av 2.5.2022.

Mottakerliste:

Laurits Stokkeland
Lars Kvadsheim
Rune Kvassheim

Kopimottakerliste:

ROGALAND FYLKESKOMMUNE
STATSFORVALTAREN I ROGALAND
Hå kommune
Kvassheimåna bekkelag c/o Martin Sør-Reime

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.